

KMETOVALEC.

Gospodarski list s podobami.

Uradno glasilo c. kr. kmetijske družbe vojvodstva kranjskega.

Ureduje Gustav Pirc, tajnik družbe.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu, ter velja po pošti prejemam 2 gold. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno. — Inserat (oznanilo) v „Kmetovalecu“ stane enkrat objavljen na celi strani 16 gold., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gold., na $\frac{1}{4}$ strani 4 gold., na $\frac{1}{8}$ strani 2 gold. in na $\frac{1}{16}$ strani 1 gold. Pri dvakratnem objavljenju 10% in pri trikratnem objavljenju 20% ceneje, za večje inserate in priloge plača se po dogovoru. — Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano. Salendrove ulice številka 5.

Štev. 21.

V Ljubljani, 15. novembra 1887.

Leto IV.

Obseg: Zimsko cepljenje v roki. — Sladne kali (Malzkeime). Kako ravnati z novimi sodi. — Sadjarjem! — Razne reči. — Gospodarske novice. — Vprašanja in odgovori. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Tržne cene. — Inserati.

Zimsko cepljenje v roki.

Spisal vodja R. Dolenc.

Zopet je kmetovalec dokončal gospodarsko leto svoje in uže se mora pripravljati v zimskem času na novo delo. Zlasti sadjar mora marsikaj priskrbeti uže pred zimo ali po zimi za prihodnje spomladanjsko delo. Tist sadjar, kateri ima drevesnico, posebno pa šolski vrtnarji morajo si omisliti do časa podlog (divjakov) in cepičev, da morejo spomladi brez ovire zasažati drevesnico. Najbolje vzgojimo jabolčno in hruškovo drevje, ako zasadimo drevesnico z uže cepljenim drevjem. V ta namen pripravimo si uže jeseni podlog in cepičev, proti koncu zime pa cepimo te podloge v topli izbi ter jih potem shranimo v klet, v kateri ne zmrzuje, za toliko časa, da pride ugoden čas, da jih posadimo. Najbolje cepimo drevje po zimi v roki, če ga sedlamo. V nastopnih vrstah smo se namenili to cepljenje popisati.

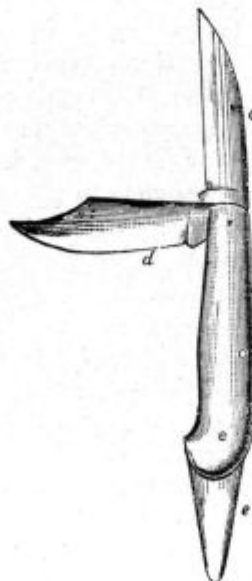
Pred vsem treba za pravilno cepljenje pravega orodja in druge priprave. — Za sedlanje potrebno orodje je pripraven nožiček, vsa druga priprava pa je primerno vezilo in mazilo. Ne da se sicer tajiti, da požlahtnjujemo lahko z vsakim vrtnarskim nožem, in to kakor koli si bodi, a prav tako smemo trditi, da požlahtnjujemo, če nam rabi pravšen in pripraven nož, bolj gotovo in tudi laže in hitreje. Na vse to se mo-

ramo ozirati, posebno pa po večih drevesnicah. In ravno pri sedlanju, s katerim najbolje požlahtnjujemo, moramo rabiti poseben nožiček, prav za prav posebno ostrino (klinjo), brez katere skoro ni mogoče sedlati. Sicer je pa ta ostrina pripravna tudi za vsako drugo cepljenje, k večjemu za cepljenje v oko (okulovanje) ne, za katero pa imajo vsi novejši za cepljenje napravljeni nožički še posebno ostrino in zraven tudi posebno

koščeno ali roženo zagozdico, s katero se privzdiguje podlogi lubad. Najboljši tak nožiček kaže podoba 58. Črka *c* zaznamuje ostrino za sedlanje, imenuje se navadno tudi kopulirna ostrina — *d* ostrino za okulovanje, *e* slonokosteno zagozdico za okulovanje.

Prestopimo zdaj k sedlanju samemu. Pred vsem opozarjamo častite bralce na podobo 59. ter omenjamo tudi takoj, da rabi lahko to požlahtnjevanje za najtanjše podloge. — Črka *B*. predočuje nam podlogo, katero moramo na primernem gladkem mestu vodoravno odžagati ter pričeliti. Nato pustimo podlogo pri miru in pričnemo cepič pripravljati, in to tako le: Najprej poiščemo na mla-

diki, cepiču, dveh popkov — očesa imamo le na ne dozoreli še mladiki ali na poganjku —; ta popa bodita primerno oddaljena od sebe in stojta drug proti drugemu. Takih najdemo prav lahko. Kadar smo si izbrali primerno ležeča popa, vzemimo vso mladiko ali ves cepič, vodoravno v levo pest tako, da je debelejši konec

Podoba 58.

Podoba 59.

obrnen proti prsim; kazalec leve roke položimo na enega izbranih popkov in sicer na spodnjega pod mladiko tako, da bo ona nanj oprta, palec pa položimo nad mladiko tikoma drugega zgornjega popa.

S kopolirno ostrino zarezimo zdaj celo četrt palca pod zgornjim popkom plitvo, proti mladiki navpično zarezo (pod. 58. d), na to zarezo takoj še eno proti prvi navpično, prav dolgo in kolikor mogoče z mladiko vstrično, tako da odpade vsled obeh zarez trščica, podobna prav dolgemu nohtu, ali še bolje, ščitku, kakeršnega puščamo očesu pri okulovanji. Obe zarezi moramo še dvakrat ali trikrat, sploh tolikokrat ponoviti, dokler pridemo s prvo, proti mladiki navpično zarezo blizu do zrkla. Tako smo naredili bodočemu cepiču potrebno sedlo *a*, pod. 59. — Kadar je sedlo narejeno, nastavimo ost (špico) kopolirne ostrine tikoma sedla in poskusimo z enim samim potezajem, obe pesti naslanjaje na prsi, narediti še drugo popolnoma ravno zarezo *b*, katero imenujemo stopinjo. Kdor si je pridobil v zarezavanji sedla in stopinje potrebno ročnost, delal bode oboje hitro in dobro; morda bode zadosti, če potegne samo trikrat. Konečno moramo odrezati še mladiko nad drugim ali k večjemu tretjim popom nad sedlom in sicer tikoma popa, in cepič postane tak, kakeršnega kaže *A*. pod. 59; zdaj je dovršen. Morda se utegne komu izmed čast. naših bralcev čudno ali vsaj nejasno dozdevati, zakaj naj pri osnovi sedla in tudi stopinje pazimo na to, da naredimo sedlo skoro tikoma pod popom, stopinjo pa nasproti onemu popu, a ne, kakor je skoro sploh navada, da ne ostane tikoma nad sedlom pop, ampak morda na nasprotni strani in tudi ne nasproti stopinje, ampak da ostane njeno hrbtišče golo. Eno in drugo ima temeljit vzrok: Pop nad sedlom požene, ako se je obneslo cepljenje, krepak poganjek, kateri preraste popolnoma uže v prvem letu, kadar zdebela, ono vodoravno ploščico na podlogi, ki je nastala po odžaganji, in to tako, da skoro ni poznati, kje se končuje podloga in kje pričinja cepič. Pop pa puščamo stopinji na hrbtišči zaradi tega, da ostane podloga tudi po tem še požlahtnjena, če odlomi kaka žival, kak veter ali kaj drugega cepič nad sedlom, kar se kaj lahko pripeti posebno pri podlogah, v roki cepljenih.

Kedar je cepič pripravljen, začnemo še podlogo do dobrega uravnavati in to takole:

Najprej pomerimo s cepičevo stopinjo, kako dolgo stopinjo moramo vrezati na podlogi, da se bodeta obe popolnoma ujemali. Kadar smo to našli, odrežemo na podlogi, če smo ročni, z enim samim potezajem toliko lubadi in lesa, da nastane na njej, ako ni zelo debelejša od cepiča, cepičevi popolnoma enaka stopinja. Ker sta stopinji enaki, mora se cepičeva lubad popolnoma zlagati z lubadjo na podlogi. Zdaj nam ni drugega, nego da ovijemo še oba dela, cepič in podlogo, s trdno vezjo ter zavarujemo nastale rane s primernim mazilom proti škodljivim vremenskim vplivom.

Najboljše vezilo je ličje od rafije ali debeli bombaž, najboljše mazilo pa mrzla, tekoča cepilna smola, katero

napravimo tako le: Pol funta čiste smole raztopimo nad žarjavico; kadar je raztopljena, prilijemo ji, vedno jo mešaje, dva lota in pol prav močnega špirta, in cepilna smola je gotova. To smolo treba s čopičkom (penzeljnom) na rane mazati; na zraku se kmalu strdi.

Če je podloga zelo debelejša od cepiča, nič ne dé; v tem primerljaji naredi podlogi širšo stopinjo, ter zadostuje, da se stopinja cepičeva le na eni strani popolnoma zлага s stopinjo na podlogi.

S sedlanjem lahko požlahtni dobro izurjen sadjar do 300 podlog v enem dnevi in če je ravnal pravilno, izkazilo se mu jih ne bo morda vré nego 1%.

Sladne kali (Malzkeime).

Mnogokrat so mi priporočali sladne kali za krmo molznim kravam in sploh živini. Jaz sem se hotel sam prepričati, koliko je na tej hvali in s čim je bolje krmiti molzne krave, in zaradi tega sem napravil naslednjo poskušnjo.

Kravam muricedolkam, kojim sem ob vedno enaki piči dajal mej rezanico vsaki po 1½ kilo otrobi na dan, dajale so poprečno na dan po 7 litrov mleka. Čez osem dni pa sem ob popolnoma enaki krmi dajal mej rezanico namesto 1½ kilo otrobov pa 1½ kilo sladnih kali, ter sem zapazil, da so krave povprečno dajale drugi dan samo po 6¼ litrov mleka in da so jako rade jedle rezanico, mej katero so bile pomešane sladne kali. Četrty dan pa sem zopet izmeril mleko ter našel, da sem nameril povprečno na eno kravo 7¼ litrov. Ko sem potem še deveti in dvanajsti dan meril, dobil sem 8½ litrov in pri tej meri je tudi ostalo. Razložka je torej pri eni kravi za 1½ litra mleka.

Ker so sladne kali in otrobi enake cene, razvidno je, da je mnogo bolje goved krmiti s sladnimi kalmi, nego pa z otrobi. Krmljenje s sladnimi kalmi daje prav malo dela, kajti treba jih je samo popariti z vročo vodo in potem pustiti, da se ohladi; v tem času se jako napno in dobe zelo prijeten duh in grenak okus, kateri pač stori, da krave prve dni ne jedo rade. Lehko jih pa tudi samo namočiš, kar pač potrebuje nekaj ur, ali tudi zadostuje. Čuditi pa se je, če pogledaš krave čez nekaj dni, s kakim veseljem žro rezanico, mej katero so sladne kali. Tudi prasci, kojim sem sedaj pričel pokladati sladne kali, z velikim veseljem jedo, vender nisem dosedaj sam izkusil, kakšen je pri teh razložek mej otrobi in sladnimi kalmi, da bi mogel uže sedaj kaj več o tem sporočati. Videl in slišal sem, da kuretina tudi jako rada pobira namočene ali pa poparjene sladne kali, katere jej tudi bolje teknejo nego žito.

Nedavno sem se pogovarjal o tem s starim, skušenim živinorejcem, ki je trdil, da je razložek mej otrobi in sladnimi kalmi še večji, nego sem jaz izkusil. Pa poglejmo na Bavarsko ali druge dežele, po katerih je živinoreja veliko boljša nego pri nas, in koder plačujejo sladne kali po 7 gld. in čez 100 kilo, ali tam je

vkjub toliko pivovarnam težko dobiti sladnih kali, ker se bližnji živinorejci podvižejo, da jih naglo pokupijo.

Preverjen sem, da so sladne kali, ki se dobivajo po pivovarnah po tako nizki ceni, živinorejci dosedaj veliko preveč prezirali, in zaradi tega jih priporočam iz svoje skušnje.

Otrobi in sladne kali so pri nas zelo enake cene vkjub temu, da so sladne kali mnogo več vredne za živinorejca nego najboljši otrobi, katere pa je dandanes uže težava dobre dobiti. Večinoma prodajajo pri nas ogerske otrobi, katere ima najprvo lastnik mlina, navadno kak žid, v rokah, in ta ne pozabi krstiti otrobov. Te pokupijo navadno od lastnikov zopet drugi židje, kateri tudi ne zaostajajo v sleparstvu, in to ljudstvo nam potem prodaja namesto poštenih otrobov zmes, mej katero se tako pogostoma nahajajo zmleti koruzni češarki in razne druge, živini le škodljive tvarine, koje so pač težke, pa ne pomagajo živinorejcu, da bi odebelil svojo živino, ampak polnijo le židu mošno. Saj vidimo, kako židje radi pokvarjajo celo človeški živež, in ako nimajo vesti, da bi tega ne pokvarjali, gotovo je toliko manj imajo za našo živino.

Domači mlinarji morajo svoje poštene izdelke prodajati skoro po isti ceni, po kateri so velikokrat pokvarjene in namešane židovske otrobi, ki imajo mnogo manjšo vrednost, le malo redilnih snovi, morda so za $\frac{1}{2}$ krajcarja cenejše nego domače, v istini pa za 2 krajcarja draže, a vender gledajo živinorejci mnogokrat na to, kje kupijo za $\frac{1}{4}$ krajcarja ceneje, ne pa kje pošteno blago.

Kupujte torej, ako krmite z otrobi, iz domačih mlinov otrobi, ko bi jih morali tudi za $\frac{1}{2}$ draže plačevati, zato pa doboste pošteno robo, podpirate domačo industrijo, ohranite si zdravo goved, katerej koristijo zdrave otrobi, židovske pa, ki so mnogokrat celo z gipsom in drugimi rečmi namešane, pa ji le škodujejo.

Pač bi bilo želeti, da bi tudi pri nas dobili zavode, kateri bi pazili na človeški živež, ki se tolikokrat pokvarja, ali dokler nimamo takih zavodov, moramo sami sebe varovati in gledati, kaj da kupujemo in s čim krmimo svojo živino.

Gabrijel Jelovšek.

Kako ravnati z novimi sodi.

Z novimi sodi moramo tako ravnati, da izpravimo iz lesa vse, kar bi utegnilo škodovati moštu ali vinu. V to svrhu služi najbolje izpiranje s kropom.

Nekoliko dni poprej morajo pa sodi z vodo napolnjeni biti. Zatem jih je prati s kropom, dokler ne teče iz njih popolnoma čista voda tako, da nima nobene barve in nobenega okusa. To namreč kaže, da so vse razkrojljive in raztopljive tvarine odpravljene.

Sedaj lahko precej sod nalijemo z moštom ali z vinom. Kjer tega ne storijo takoj, naj sod malo požveplajo in tako na suho postavijo. Namesto žvepla

rabi tudi dobra žganica, s katero sod izplaknejo. Vender stane to preveč in tudi ne pomaga zoper plesen tako gotovo kakor žveplo. Starega vina vender ne natakajo v nove sode, ker utegne poleg vse opaznosti v lesu ostati še nekaj škodljivih tvarin, ki potem dajo vinu neprijeten okus ali mu vsaj barvo pačijo. Tega se ognemo, ako nalijemo nove sode prvokrat z moštom.

Če nimamo kropa pri rokah, treba sode večkrat z vodo naliti in to zopet odtočiti in z novo nadomestiti, dokler ne odteka zelo snažna.

Zatem vliješ v sleharni sod vrele vode, z vodo pomešane, (5 do 10 kilo na 100 litrov vode) in ga ž njo močno izplakneš, po 24 urah ponovi delo, izmij sod in nalij z moštom. Kadar je ta zavrel, dober je sod za vsako vino.

Po nekod imajo pa navado nove sode na vročem sopuhu pariti in tako sušiti. Par potegne vse vinu škodljive tvarine iz lesa. Toda tako sode za vino pripravljati je sicer najbolje, pa v to svrhu treba je parne mašine, katere si ne more vsak vinogradnik omisliti. Kaže torej, da bi si jih večje občine priredile za splošno porabo vseh domačih vinogradnikov.

Veliko manj cikastega, kalnega in zaduhlega vina bi imeli ljudje. Kajti večina boleznih prihaja vinu od slabih sodov, ker niso bili prvokrat dobro pripravljani ali so bili pozneje zanemarjeni ter nikoli prav osnaženi in izprani.

Allgemeine Weinbau-Zeitung.

Sadjarjem!

Skoraj vsako zimo oglodajo zajci veliko sadnega drevja. Posebno so jim všeč jabolka. Drevje moramo torej v pravem času zavarovati. To pa lahko storimo na več načinov. Eni ovijajo drevje z rženo slamo. A lačni zajci odtrgajo slamo in oglodajo drevo. Drugi odenejo drevje s trnjem. To delo zahteva primeroma dosti časa in je jako sitno. Skušnja me uči, da je najbolje, če namažemo drevje z redkim močnikom iz kravjaka, krvi in apna. Vsake tvarine vzemi eno tretjino. Drevje namaži kacega lepega, suhega dne, da se lahko pusuši mazilo, predno nastane večerni hlad. Če bi pa dež odpral mazilo, tedaj moraš zopet mazati. Tega mazila se gotovo ne dotakne zajec. Poleg tega pa to mazilo pokonča vso mrčesjo zalego po lubovih spokah in po mahu ter ohrani drevesu snažno in gladko ljubje (kožo).

Janko Žirovnik.

Razne reči.

— Če so telički dvojčki za pleme. Veliko so uže govorili in pisali, če so telički, dvojčki za pleme ali ne? Iz svoje skušnje vem, da sta bili junici dvojčke dobri za pleme. To mi je znano po petih slučajih. Ravno tako sem pa naredil skušnjo, da dvojčka raznega spola nista za pleme; junec je uže sam na sebi preslaboten, junice se pa plemu ne prime, ter ostane jalova.

J. R.

— Lise od rjavine odpraviš iz perila s ščavnno soljo (Kleesalz), ki je dobiš v vsaki lekarni, s kuhinjsko soljo, z limonovim sokom in z mehko (deževno) vodo. Te reči zmešaj vse skupaj ter jih hrani v dobro zamašeni steklenici. Blago, iz katerega hočeš tako liso izpraviti, zgrej poprej z vročim likalnikom po lisi in okoli lise, potem pa namoči liso z imenovano zmesjo, in precej bode izginila. Naposled izperi vse dobro z vodo.

— Nezrelo sadje, katero je na pr. veter otresel z drevja, dozori popolnoma, ako je deneš na koprive, katere pa vedno menjavaj, da so sveže.

— Sadno drevje očistiš mahu, ne da bi mu škodovalo, ako je namažeš z lugom od navadnega pepela ter mu primešaš na vsakih 20 litrov po pol kilograma pepela. To zmes moraš skuhati in vročo po deblu namazati. V malo dneh odpade mah in se ne prikaže več prihodnje leto.

— Ako hočeš nadležno mačko proč spraviti s kakega mesta na vrtu, potresi tist prostor s paprikovo moko. Zlasti v drevesnici so včasih mačke sitne, ker se vzpenjajo in raztegujejo po mladem drevju ter mu tako odluščajo popje. Drugače je pa mačka v obče na vrtu le koristna.

— Odeja je konjem v hlevu škodljiva. Neki ameriški kmetijski list trdi, da je pokrivanje konj v hlevu škodljivo. Konji postanejo mehkužni in se potem radi prehladé. Odejajo pa konje zato, da dobijo lepšo dlako, vsled tega pa trpi zdravje. Ob hudem mrazu je uže dobra odeja, vendar je še bolj za to skrbeti, da je hlev dovolj gorak.

— Mrčes izpraviš iz kleti, ako postaviš vanjo navpik novo in svežo brezovo metlo. Mrčes, zlasti stonoga i. dr., skrije se v brezovo metlo, v katero prav rad zleze. Ako potem ven neseš brezovo metlo, otreseš ali vtakneš jo v vročo vodo, pomoriš lahko hitro vse živali, ki so se poskrile v metlo.

Gospodarske novice.

* Gospod Jos. Fr. Seunig, podpredsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske, bode praznoval 19. t. m. petindvajsetletnico svojo, od kar je vstopil v glavni odbor te družbe. Gospod Seunig je bil namreč izvoljen za odbornika 19. novembra l. 1862. ter je ostal neprenehoma v odboru od istega časa do sedaj. Od 24. novembra l. 1880. na dalje je g. Seunig tudi podpredsednik družbi. Gospod Seunig se je vedno odlikoval z marljivim delovanjem kmetijstvu in kmetijski družbi sploh na korist, in reči moramo, da so v tem obziru zasluge njegove velike. Na mnogaja leta!

* Naš urednik g. Gustav Pirc je izbran za so-trudnika pri sestavi knjige „Die oesterreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild“, katero izdajajo na Dunaji pod pokroviteljstvom Nj. ces. vis. cesarjeviča Rudolfa. Gosp. Pirc je povabljen s pismom, podpisanim od cesarjeviča samega, naj spiše spis o kmetijstvu in gozdarstvu na Kranjskem.

* † Karol Seitner. Umrli je 28. oktobra t. l. v Salzburgu gospod Karol Seitner, c. kr. deželni gozdni nadzornik. Pokojnik je bil od leta 1867. do l. 1875. ud glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske. Kako je delal kot uradnik obrtne družbe, v živem spominu je še vedno našim Gorenjcem, da ga ne bodo tako brž pozabili; za to je žalibog predobro skrbel.

* Gospodarskega lista goriškega uredništvo je prevzel s 20. številko gospod Ernest Klavžar, uradnik pri deželnemu odboru v Gorici, ker je prejšnji urednik gosp. Ernest Kramer odložil uredništvo. Gosp. Kramer, dosedaj vodja goriške kmetijske šole, popustil je službo vodje.

* Plemenske bike muricedolske pasme so kupili na javni dražbi 31. oktobra t. l. v Litiji naslednji gospodarji: Anton Rojč iz Št. Vida pri Zatičini, Anton Planka iz Gozda, Jozip Flisek iz Leskovca in Marija Gressel, graščakinja v Trebnjem.

* Društvo za varstvo avstrijskega vinarstva na Dunaji je dobilo letošnjo pomlad 160.800 trt iz Amerike in 111.565 ameriških trt s Francoskega. Teh trt je prišlo na kranjsko 1.000, na Štajarsko 17.600 in na Primorsko 20.000. Društvo nam naznanja, da ima vsako leto na razpolaganje le malo takih ameriških trt, ki so iz krajev, koder nimajo trtne uši. Tiste ameriške trte pa, ki so iz okuženih krajev, sme pa društvo le prodajati, koder so uže uradno konstatovali trtno uš.

* Razstava cvetlic, rastlin, sadja in sočivja. Zaradi slavnosti štiridesetletnega vladarstva Njega veličastva cesarja Frana Josipa I. prireja c. kr. vrtogradno društvo na Dunaji svojo 85. razstavo cvetlic, rastlin, sadja in sočivja ter vrtogradskega orodja. Razstava bode od 5. do vštetega 10. maja 1888. Oglašati se je do 15. marcija 1888. Da bi se te razstave moglo udeležiti kar največ raznih kronovin, bode se razstavni odbor potrudil, da izposluje pri železniških ravnateljstvih znatno znižane cene za blago. Razporedi, določila za razstavljavce in tekmece ter oglasilne pole se dobivajo brezplačno in so tudi na ogled v pisarni trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani.

* Razpis dobave. C. kr. državno vojno ministerstvo si namerja zagotoviti potrebne zimske, letne in konjske odeje po obnem natečaju. Potrebovali bodo 9000 zimskih odev, 100.000 letnih odev in 6500 konjskih odev. Pri ponudbeni obravnavi se bodo ozirali samo na solidne in sposobne osebe, katere izdelujejo te proizvode v svojih tovarnah. Ponudbe je izročiti naravnost in najdalje do 16. novembra 1887 do desetih dopoldne v vložnem zapisniku državnega vojnega ministerstva. Razglasila s pogoji in ponudbenimi obrazci so tudi na ogled v pisarni kmetijske družbe v Ljubljani.

* Deželni odbor kranjski prosi nas, da prijavimo naslednjo okrožnico. V tarifskem predpisu št. 375 oziroma 594 leta 1885, objavljene določbe, vsled katerih se prevažajo ubogi umobolni ljudje in njih spremljevalci za znižano voznino, veljavne so tudi za prevažanje ubožnih neozdravnih bolnikov (hiralcev) in tako zvanih ubožcev, ako se odpravljajo ob stroških

deželne in občinske oskrbe ali oskrbovalnega zavoda, oziroma ob stoških deželnih ali občinskih.

Zaračunjati je torej za vožnjo v III. razredu osebnih ali mešanih vlakov samo polovico redne voznine, ako se z izkaznicami (legitimacijami), ktere je izdelal transportodtajni zavod ali občina, dokaže, da se prevoznja vrši ob stroških zavoda, dežele ali občine, in da so za prepeljavo odmenjene osebe ubožne.

Isto tako plačajo polovico tudi spremljevalci tacih prevažancev, bodi si da jih vodijo in prevzemljejo, bodi si da se, kadar so odgali prepeljane osebe, vračajo domov.

Umevno je samo ob sebi, da mora zavod ali občina v dotični izkaznici izrecno omeniti da imenovane osebe spremljujejo, kakor tudi, čemu da potujejo spremljevalci, da so prevzeli transport in da se vrnejo, kadar oddade transport.

Vprašanja in odgovori.

Odgovor na vprašanje 95. Najbolj očisti pitno vodo v vodnjaku jegulja, ki pa mora biti uže najmanj 1½ čevljev dolga. Premajhno jeguljo bi umorile pijavke. Jegulja polovi tudi vse druge v vodi živeče živali.

Prof. J. Kr.

Odgovor na vprašanje 96. Vsakovrstne uši na živalih sem pregnal še vselej najbolje s petrolejem. Za konjske uši pa ni boljšega pripomočka od petroleja. Petrolej ne škodi nič živali, lizati ga niti noče, le z odprto lučjo ne hodi blizu.

G. L.

Vprašanje 98. Bral sem nekoč nekje, da sadijo krompir tudi jeseni. Če je to res, imela bi jesenska saditev za mene mnogo prednosti. Kaj je Vaše mnenje? (G. N. v N.)

Odgovor: Res sadijo krompir tudi jeseni in sicer zato, da dobodo spomladi prav zgodaj krompir. Vender Vam ne moremo priporočati jesenske saditve, ker je krompir v veliki nevarnosti, da ne pozebe spomladi. Posebno nevarne so zime brez snega in zgodnji spomladanski mrazovi.

Vprašanje 99. Tri leta uže redim angleške prasiče. Jedo radi, so zdravi in prav dobro se debele, le kadar pride zima, postanejo pa bolj klaverni, in še vsako leto mi je kateri poginil. Kaj je vzrok? (Z. L. v Dr.)

Odgovor: Angleški prasiči so goli in vsled tega dosti občutljivejši do mraza nego domači prasiči. Stavili bi kaj, da imate posebno mrzle svinjake, ki so tudi vzrok boleznih Vaših prasičev. Angleški prasič mora imeti snažen in gorek svinjak.

Vprašanje 100. Kje dobim želoda za seme? (A. K. na B. V.)

Odgovor. Ni nam znano, kje je dobiti želoda za seme, prosimo pa naše čitatelje, naj nam ako jim je znano, to sporoče

Vprašanje 101. Na mojih rožah, ki jih imam v loncih na oknu, zaredile so se ušice. Kako naj jih preženem? (E. J. v M.)

Odgovor: Najboljši pripomoček proti listnim ušicam je roka. Dobro pregledjte večkrat rože, in koder

najdete ušico, pa jo zmečkajte. Če se Vam to gnusi delati z golimi prsti, oblecite kako staro rokavico. Priporočajo tudi milno in tabačno vodo, perzijski mrčesni prašek, caherlin i. t. d., a iz svoje skušnje Vam moremo priporočati le prvi pripomoček.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 6. novembra 1887.

Posvetovanje je vodil gosp. Gustav grof Thurn, navzoči so pa bili odborniki gg. Kastelic, Murnik, Povše, Robič, Witschl, dr. pl. Wurzbach in tajnik gosp. Gustav Pirc.

Poročilo vis. c. kr. trgovskega ministerstva, da je imenovan za družbenega zastopnika v železniskem sovetu gospod Karol Luckmann, vzame glavni odbor na znanje.

C. kr. deželna vlada se zahvali za kmetijske knjige, katere je družba darovala dvanajstim šolam na Kečevskem in šolama v Slavini in Vipavi.

Gosp. Zelenu v Senožečah dovoli glavni odbor prodati subvencijskega bika, ker je dokazano, da ni sposoben za pleme.

Prošnji gosp. župnika Brenceta, naj dá glavni odbor nekoliko drevja brezplačno občini Št. Gregorski, kateri je naredil zgodnji sneg veliko škodo na sadnem drevju, ne more odbor ustreči, ker družba nima še letos drevja, da bi ga oddajala.

Glavni odbor ukrene podpirati prošnjo občine Kranjskogorske naj namreč vlada dovoli, da prelože jesenski semenj zopet na prvotno določeni dan.

Tajnik Pirc poroča, da je rokopis za „Navod k obdelovanju šolskih vrtov“ dokončal, in da ga bode predložil prihodnje dni kmetijskemu ministerstvu.

Glavni odbor ukrene „Kmetovalca“ z novim letom nekaj predrugačiti in zboljšati, ter mu dajati prilogo, katera se bode bavila le s sadjarstvom in s šolskim vrtnarstvom. Ob enem ukrene glavni odbor rešiti s tem ukrep občnega zbora, ki slove: Glavni odbor naj gleda, da bode „Kmetovalec“ izhajal vsako soboto. Zaradi denarnih razmer ni mogoče tega ukrepa prihodnje leto zvršiti, vender bode glavni odbor na omenjeni način zboljšal „Kmetovalca.“

Gledé ukrepa občnega zbora, naj se glavni odbor obrne do c. kr. deželne vlade zaradi preseljevanja z Belokranjskega v Ameriko, ukrene glavni odbor kar je primerno.

Glavni odbor ukrene na predlog gospoda ces. svetnika Murnika, toliko časa ne rešiti ukrepa, naj namreč kmetijska družba gleda, da pošlje nekatere Vipavce pletarstva se učiti, dokler ne napravijo v Ljubljani obrtne šole.

Glavni odbor ukrene prositi deželni zbor izdatne podpore za kulturne namene, ter izroči posvetovanje o tej reči odseku za splošne reči. Za nove ude se vzprejmejo gg:

Janez Hladnik, kaplan v Polhovem Gradcu.

Janez Koprivnikar, dekan na Vrhniki.
 Josip Bricelj, posestnik na Vrhniki.
 Jakob Žitko, posestnik na Vrdu.
 Matija Žitko, posestnik na Vrdu.
 Jakob Malavašič, posestnik v Šentjoštu.
 Teodor Fröhlich, pivovar na Vrhniki in
 Ivan Gradišek, posestnik v Zalogu.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne januarja 1888. leta.

S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanju živine in mesa. Kdor želi sprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. S spričevalom, da se je pri kakem kovaču izučil za kovaškega pomočnika;
2. z domovinskim listom;
3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega vedenja, in
4. da zna brati in pisati slovenski.

Ubožni učenci morejo tudi dobiti štipendijo po 60, oziroma 50 forintov.

Prosilci za štipendijo imajo predložiti:

1. ubožni list,
2. spričevalo o poštenem vedenju, in
3. potrdilo, da so delali uže dve leti za kovaške pomočnike. Prošnje z le temi spričevali imajo poslati vsaj do 15. junija glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca junija 1888. leta. Kdor dobro prebije preskušnjo, more po postavi iz 1873. leta dobiti patent podkovskega mojstra, ker sedaj ne more nihče brez preskušnje postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec ima skrbeti le za to, da si za šolski čas oskrbi živeža in stanovanje ter potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolski hiši.

Učenci naj se oglašé vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še zmerom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih boleznih, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živinskih in mesóvnih, zatorej naj bi skrbela županstva, da dobode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača, in živinskega in mesovnega oglednika.

Grof Thurn-Valsassina,

prvosednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis,

začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dné 27. in 28. decembra t. l., in sicer: 27. decembra skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskovali podkovske šole. 28. decembra pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne ži-

vine in mesá. Kovači, kateri se hočejo podvreči te skušnji, naj se oglašé pri podpisanem vodstvu do 15. dne decembra t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani
 dné 1. novembra 1887.

Dr. Karol vitez Bleiweis.

Tržna poročila.

Žito in poljski pridelki.

V Ljubljani 12. novembra: Hektoliter: pšenice 5 gld. 69 kr., rži 4 gld. 06 kr., ječmena 3 gld. 25 kr., ovsa 2 gld. 11 kr., ajde 3 gld. 90 kr., prosa 3 gld. 74 kr., turšice 5 gld. 36 kr., leče 12 gld. — kr., graha 13 gld. — kr., fižola 11 gld. — kr.; 100 kilogr. krompirja 2 gld. 32 kr., 100 kilogr. sena 2 gld. 32 kr., 100 kilogr. slame 1 gld. 96 kr.

V Kranji 11. novembra: Hektoliter: pšenice 5 gld. 85 kr., rži 4 gld. 38 kr., ovsa 2 gld. 60 kr., turšice 4 gld. 54 kr., ječmena 4 gld. 22 kr., ajde 4 gld. 22 kr.; 100 kilogr. sena 2 gld. — kr., 100 kilogr. slame 1 gld. 60 kr.

V Rudolfovem 7. novembra: Hektoliter: pšenice 6 gld. 50 kr., rži 4 gld. 39 kr., ovsa 1 gld. 95 kr., ajde 4 gld. 05 kr., turšice 4 gld. 39 kr.; 100 kilogr. krompirja 2 gld. 11 kr.

Na Dunaji 8. novembra: 100 kilogramov: pšenice gld. 7.50 do 8.—, rži gld. 6.20 do 6.40, ječmena gld. 5.50 do 8.75, ovsa gld. 5.30 do 6.70, turšice gld. 6.75 do 6.85.

V Budapešti 10. novembra: 100 kilogramov: pšenice gld. 6.75 do 7.20, rži gld. 5.35 do 5.60, ječmena gld. 5.25 do 7.75, ovsa gld. 5.25 do 5.50, turšice gld. 6.— do 6.05.

Klavna goved.

Na Dunaji 7. novembra: Ogerski pitani volí gld. 54 do 59.—, galic. pitani volí gld. 54 do 61, nemški pitani volí gld. 54 do 61, biki in krave gld. 46 do 52 za 100 kilogr. mesarske vage t. j. z vsem lojem in s polovico glave.

V Presburgu 7. novembra: Ogerski mladi volí gld. 51 do 58, nemški mladi volí gld. 53 do 59 za 100 kilogr.

Prašiči.

V Steinbruchu pri Budapešti 5. novembra: Ogerski stari, težki 44—45 kr., ogerski mladi, težki 40—46 kr., srednji 46—47 kr., lahki 45—46 kr.; težki kmetijski prašiči 43—44 kr., srednji 43—44 kr., lahki 41—43 kr.; srbski težki 43—44 kr., srednji 43—44 kr., lahki 41—42 kr. (Cena velja za 1 kilogr.)

Speh.

V Ljubljani	12. novembra:	1 kilogr.	64 kr.
V Kranji	12.	1	—
V Rudolfovem	7.	1	56
V Celovcu	8.	1	65
Na Dunaji	6.	1	60

✎ INSERTATE ✎

sprejema „Kmetovalec“ po ceni, zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalecu“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Zeló priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljena pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

RAZGLAS

kranjskim ovčarjem.

C. kr. kranjska kmetijska družba bode iz letošnje državne subvencije za izboljšanje ovčarstva nakupila nekoliko ovnov in ovác ukviškega plemena ter jih brezplačno dala takim gospodarjem, ki dokažejo v svoji prošnji, potrjeni od županstva in od cerkvenega urada, da

- a) uže več let precejšnje število ovác redijo;
- b) da je njih kraj za ovčarstvo posebno ugoden, in
- c) da jih je volja, dobljenega ovna najmanj 3 leta za pleme držati, in kolikor umno ovčarstvo dopušča, tudi svojim sosedom za pleme prepuščati.

Prošnje potrjene po predsedniku dotične kmetijske podružnice, je zadnji čas do 20. novembra t. l. pri podpisani družbi vložiti. (80—2)

C. kr. kmetijska družba kranjska.

V Ljubljani 15. oktobra 1887.

Gustav grof Thurn,
predsednik.

Gustav Pirc,
tajnik.

(3—14) „Ljubljanski zvon“.

Stoji pol leta glđ. 2.30, četrt leta glđ. 1.15.

Tovarna za kostne pridelke in lim
Luckmann-a & Bamberg-a
v Ljubljani

priporoča svoja zeló vspešno učinkujoča

**umetna gnojiva, kostne
moke in superfosfate**

po najnižjih cenah.

Na zahtevanje se vpošlje cenilnik in prospekt.

(40—16)

Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice v Gradcu.

(Ta drevesnica pripoznana je kot ena največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

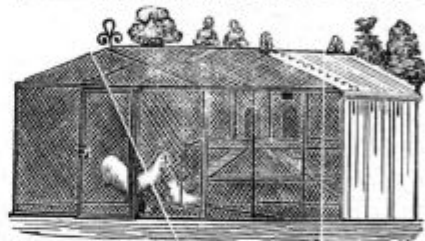
Priporočamo veliko in izborno zalogo:

Vrtnice, visokodebelnatih in prtiličnih; **sadnega drevja**, visokodebelnatega in prtiličnega ter piramide, špalirje, kordone in enoletne požlahnitve; **divjakov** in **podlag za prtilikovce**; **jagodnega sadja**; **lepotilnega drevja** in **grmovja, drevja** (16—19) **za drevorede itd.**

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepičev vsih vrst sadja.

✎ Cenike je dobiti zastoj in franko. ✎

Pocinjena, bočeča žica (drat) iz jekla.

**S strojem
pletene
mreže
iz žice (dratu).**

Trpežno! Hiša za 10 kokoš. Trpežno!

Ograje za vrte, gozde, parke i. t. d., kakor vse sorte mrež za kur-nike in za hiše za fazane. Varnostne mreže proti ognji, mreže za oknja, mreže za sejati pesek in šuto, torbe čez gobec za govejo živino in za pse. Dratene vrvi vsakovrstne sestave. Zelezne vrata in stavbe iz zelega sploh. Vse to izdeluje:

**Eisendraht- und Maschendrahtgeflechts-Fabrik und Bauschlosserei
Franz Schröckenfuchs in Waidhofen a. d. Ybbs.**

✎ Ograje iz pocinjene dratene mreže ne stanejo več kakor dobre lesene ograje, so pa **neizrečeno trpežne** in dajo ograjenemu prostoru ličen in gospodski obraz. Proračune dpošle se zastoj in poštine prosto. (27—17)

BRATA EBERL

v Ljubljani

za frančiškansko cerkvijo v hiši g. Ivan Vilharja
prodajata

oljnate barve, lake, firneže

kemične in prstene barve lastnega izdelka, čopiče ter vse v nje stroko spadajoče blago na debelo in drobno.

Posebno se priporočajo oljnate barve v kosi-tarskih (plehastih) posodah za trgovce in prodajalce, pri čemur opomnimo, da se naše barve ne smejo zamenjati z navadnimi kakor se sploh prodajajo, kajti od nas prodajane barve so kemično čiste in s pravim, z lanenega olja izdelanim firnižem ribane. (46—15)

Sladne kali,

izvrstno živinsko krmo, prodaja 100 klg. po 4 gld. 50 kr.
Teodor Fröhlich, pivovar na Vrhniki. (81—1)

Vsem, kateri zidajo ali popravljajo kako poslopje, ali sploh potrebujejo železino, naj bude priporočena zaloga železja in vseh v to stroko spadajoče stvari

Andr. Druškovič-a

(poprej *Jakoba Nekrepa*)

na Mestnem trgu št. 10,

kjer se dobivajo v velikem izboru in prav po nizki ceni okova za okna in vrata, štorje za štokodiranje, drat in ovek, vezi za zidovje, traverze in stare železniške šine za oboke, Portland in Roman cement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi lepo in močno narejeni štedilni ognjišči in njih posamezni deli.

Posebno po nizki ceni dobivajo se stroji in orodja za poljedelstvo, kakor mlatilnice, same ali z vlačilnikom (Göpel), slamoreznice, čistilnice za žito (Trieur), brane in lepo in močno narejeni plugi. (66—9)

Nik. Hoffmann,

tovarnar kirurških instrumentov, umetelni ter orožni kovač in nožar
v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svoje raznovrstnega v njegovo stroko spadajočega blaga. Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in se za vsako prodano reč jamči, da je dobra in iz najboljšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši noži za vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh nožarsko in fino kovaško orodje za kmetovalce, vrtnarje, vinogradarje, gozdnarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši kakovosti narede. (72—5)

Anton Reissenzahn

tovarna gospodarskih strojev in livarna železa
v Bubni pri Pragi.

Ta tovarna priporoča svoje prav cene izdelke, ter jamči za njih dobro sestavo in trpežnost. V zalogi ima: mnogovrstne plugje, brane, valjarje vsake sestave, stroje za sejat vseh sistemov, senene grablje za vpregati, stroje za košnjo žita in trave, mlatilne stroje na roko, na gepelj in na par, lokomobile, stroje za čiščenje žita, stroje za drobljenje in rezanje krme, sploh vse gospodarske stroje in oprave.

Cenike s podobami pošilja se na zahtevanje zastonj in poštne prosto. (10—19)

„AZIENDA“

avstro-francoska družba za zavarovanje
življenja in rent.

avstro-francoska družba za zavarovanje proti
elementarnim škodam in nezgodam.

Ravnateljstvo:

na DUNAJI, I., Wipplingerstrasse šte. 43.

Družba zavaruje

človeško življenje v vseh navadnih kombinacijah;

Zavarovanje za slučaj smrti, zavarovani znesek se izplača takoj po smrti zavarovanca njegovim ostalim, oziroma drugim obmišljencem;

Zavarovanje za doživetje, preskrbovanje v starosti in otročje dote, zavarovani znesek se izplača zavarovancu samemu, ko doseže neko določeno starost;

Zavarovanje dosmrtnega dohodka udovskih pokojnin in dohodkov za odgojo po najnižjih premijah in z jako kulantnimi pogoji, zlasti onim, da se policam ne more ugovarjati.

a) proti škodam, ktere napravijo požar ali strela, parne ali plinove eksplozije, ali se narede z gašenjem, podiranjem in izpraznjenjem pri stanovanjih in gospodarskih poslopih, tovarnah, strojih, mobiljah in vsakovrstnih opravah zaloga blaga, živini, gospodarskem orodju in zaloga;

b) proti škodam, ktere napravi ogenj ali strela ob žetvi in košnji na poljskih ali travniških pridelkih v gumnih in stogih;

c) proti škodam, ki je napravi toča na poljskih pridelkih;

d) proti nevarnostim prevažanja blaga po vodi in po suhem;

Zavarovanje proti telesnim nezgodam se še ni pričelo, a se bode pravočasno naznanilo p. n. občinstvu, kakor se prične.

Zastopstva družbe.

V Budimpešti, Wienergasse 3 in Schiffgasse 2; v Gradci, Albrechtgasse 3; v Inomostu, Bahnstrasse, Hôtel „Goldenes Schiff“; v Lvovu Marijin trg 9, nova; v Pragi, Vaclava trg 54; v Trstu, Via St. Nicolo 4, na Dunaji, I., Hohenstaufengasse 10.

V vseh mestih in večjih krajih avstro-ogerske monarhije nahajajo se glavne in krajne agenture, ki rade dajo pojasnila in dajo ponudbene pôle ter prospekte zastonj in vsprejemajo zavarovanja.

Glavni zastop v Ljubljani, Šelenburgove ulice šte. 3, pri
JOSIPU PROSENC-u.

(4—11)